

Празник на Подгорието

Да се хванем за зелено

Тридневното пролетно събитие „Да се хванем за зелено – познаване и използване на растителните ресурси на Подгорието“ тази година се проведе за втори път в края на април, в навечерието на светлите християнски празници, които са свързани и с живителния дъх на природата – Лазаровден, Цветница, Възкресение Христово. С празника бе отбелязан и Световният ден на Земята.

Програмата започна на 19 април с представяне на концепцията за **социоекологичната платформа „Беласица“** пред заинтересовани страни в Дирекцията на ПП „Беласица“ – с. Коларово, който бе партньор на събитието заедно с организаторите Институт по биоразнообразие и екосистемни изследвания при БАН (ИБЕИ), Сдружение „Биоматера“ – Петрич, и „Слоу Фуд в България“. Социоекологичната платформа „Беласица“ е част от мрежата LTER-BG, чиято цел е да надгражда техническия и научен капацитет за опазването на биологичното разнообразие и устойчивото управление на екосистемите и техните услуги. Извършват се дългосрочни стандартни наблюдения, резултатите от които могат да са в полза на местните общности, бизнес, общини и институции. Това е своеобразна форма за предоставяне на „наука за хората“, където приложените изследвания са в помощ на обществото и бизнеса за устойчиво развитие на регионите.

В същия ден в двора на ДПП „Беласица“ бе организиран базар с продукти от Подгорието, както и посещение на воденица от 1889 г. в с. Беласица, създадена от пра-прадядото на настоящия собственик, която работи с вода от планината, като по този начин беше представено ползването на конкретната екосистемна услуга за нуждите на местното население.

Привечер гостите научиха какво е мешник и как да приготвят специфичното за района ястие в къща за гости „Орхидея“ – с. Яворница, от нейната собственичка Рукие Изирова, която нагости всички и с други вкусни местни гозби, в които се използват

пролетни растения.

Събитието продължи на 20 април в с. Габрене с **Празника на габренската сарма от бутима** (сн. 1), който даде пример как предоставяните от планината Беласица екосистемни услуги, заедно с традициите и знанията на местните хора, могат да бъдат използвани от местните общности за развитие и популяризиране на района.

Сутринта гостите на празника можеха да избират дали да събират с жени от селото растения с колоритни названия като совлак, луковина, сноварски пръчки, заешки уши, както и познатите коприва, щир, лапад, които се използват в местната кухня, или да посетят с водач местността Сариев камък.

Към обяд залата на читалището в с. Габрене не можа да побере гостите, дошли да се насладят на богатата програма от песни и танци на състави от района, свързани с природата и пролетните празници.

Програмата продължи с песни за дъхави цветя и свързаните с природата обичаи и местни практики.

Тържеството уважиха Костадин Стойков – народен представител, Светла Данаилова – председател на Общинския съвет в Петрич, Нина Попова – зам.-кмет по хуманитарните дейности в Община Петрич, Дафина Пецева – кмет на Габрене.

На площада над 30 жени от селото с много старание и желание бяха подготвили за гостите традиционни местни ястия, сред които габренска сарма от бутима, крайшник, млечник, зелник, зелена яхния. За любознателните Милка Харизанова и Гюргя Стоянова от селото подробно обясниха как се приготвя прочутата габренска сарма от бутима (сн. 2), както тук наричат американския винобой (*Phytolacca americana*), а учениците от Професионалната гимназия по икономика и туризъм „Проф. д-р Асен Златаров“ – Петрич, се включиха в готварската работилница под вещото им напътствие.

Защо сармата от бутима дава име на празника, ни разказа Лидия Самарджиева – председател на читалището в Габрене, деятел в Пенсионерския клуб и дългогодишна учителка. Именно в Габрене населението открило, че листата от младото растение бутима са годни за храна. Те ги използват в свежо състояние през пролетта, а за да разполагат с тях и през останалата част от годината, ги сушат.

Габренци са будни хора, разказва тя, сами откриват училище през 1885 г. и със собствени средства издържат учителя. Надява се празникът да стане традиционен и така да се популяризират историята и битът на селото. За интересния облик на Габрене допринесоха и представените местни занаяти и традиции, а чудесно допълнение към това бе етнографската сбирка на читалището, която бе отворена за гостите на празника.

Следобедът продължи с интересния разказ на местния историк и общественик Симеон Близнаков за историята на село Ключ и района. А след това природолюбителите се насладиха на красивия маршрут до водопад Мангъро (сн. 3).

Неделният 21 април бе отделен за проблемите и предизвикателствата пред производството на кестенов мед, а дискусията как науката може да бъде в полза на производителите се проведе с представители от местното пчеларско сдружение „Южна пчела“ в село Коларово. Обсъдиха се съществуващите про-

блеми, но и възможностите, които проект LTER-BG може да даде на местните общности, така че заедно с подкрепата на ДПП „Беласица“ да се намерят работещите решения. Опазването на кестените – символът на Беласица, е приоритет на всички и само с общи усилия, подкрепени от правилната насока и напътствие на горските специалисти, могат да бъдат постигнати успехи, които да помогнат на района на община Петрич.

Събитието е плод на участието на много хора и организации и се финансира от проект LTER-BG „Национална пътна карта за научна инфраструктура“. То е резултат от общата воля на местната общност да запази традициите, свързани с природата – с нейното устойчиво ползване и опазване. Връзката с Природен парк „Беласица“, в чието подножие се намират населените места, е осезаема, а наличието на защитена територия помага на местните хора тя да се затвърди и преосмисли с цел съхраняване на ресурси – материални, културни, духовни, за следващите поколения.

София КОСТАДИНОВА-ИЛКОВА
Юлия СЪБЧЕВА

